

Årsmelding 2004

Innledning

Styrets elektroniske kommunikasjon med medlemmene i Havforskerforeningen fungerer bedre og bedre. Vi vil imidlertid fremdeles henstille alle medlemmer om å informere foreningen når de endrer, får, eller mister sin e-postadresse da dette fører til en enda bedre kommunikasjon

Medlemskontingenten kreves fortsatt inn av et regnskapsfirma og vi mener å ha registrert ennå færre problemer med urettmessig innkreving av kontingent i år enn tidligere.

Sammendrag av årsmøtes faglige bidrag or orienteringer er lagt ut på egen side på nettstedet (<http://www.havforsk.no>), og presenteres derfor ikke som en del av årsmeldingen.

Styrets sammensetning

Styret har i 2004 hatt følgende sammensetning (år for nyvalg i parentes):

Leder: Anne Gro Veia Salvanes (2004), Universitetet i Bergen

Sekretær: Aud Larsen (2004), Universitetet i Bergen

Styremedlemmer:

Else Thorstensen, kasserer (2006)

Havforskningsinstituttet

Ketil Hylland, nettstedsredaktør (2005)

NIVA

Dag Slagstad (2004)

SINTEF Fiskeri og Havbruk

Vara: Veslemøy Eriksen (2006)

Rogalandsforskning.

Vara: Trine Dale (2005)

Norges Fiskerihøgskole

Vara: Turid Winther-Larsen (2004)

Statens vegvesen, Oslo

Styrets aktiviteter

Styremøter:

Styret har i 2004 hatt fire styremøter. Alle møtene har blitt avholdt som telefonmøter (4. februar, 28. juni, 26. august, 18. oktober).

Oppfølging av vedtak i Årsmøte 2003:

Informasjonen som ligger på nettsidene er revidert i henhold til modernisering av foreningens vedtekter.

Nordland Arkiv, Bodø, med oppfordring om innsending av materiell til arkivering. Styret vedtok å levere inn årsmeldingen og årsmøteprogrammet, samt reviderte vedtekter. Dette ble ikke gjort i 2004 men vil bli gjort i forbindelse med overlevering av materiell fra avtroppende leder og sekretær til ny leder og sekretær i 2005.

Oppfølging av rutiner og nye initiativ:

Rutiner for innkreving av medlemsavgifter har blitt ytterligere forbedret.

Styret utpekte i 2004 en komité til å ta seg av arbeidet med utnevning av Æresmedlemmer. Komiteen består av Tomas McClimans (leder), Anne Christine Utne Palm, Einar Dahl. Komiteen foreslo å oppnevne professor emeritus Jens Balchen, NTNU som NHF sitt første æresmedlem. Dette forslaget sluttet styret seg enstemmig til. Begrunnelsen for oppnevningen finnes i vedlegg 2. I denne anledning ble prof. Balchen invitert til å holde et gjesteforedrag. Under festmiddagen leste leder for komiteen, Tom Mclimans opp begrunnelsen for æresmedlemsskapet og gratulerte, og leder for havforskerforeningen, Anne Gro Veia Salvanes overrekte etterpå diplom og et dramsglass i tinn med inngravert tekst "Æresmedlem i NHF", Jens Balchen.

Trondheim ble valgt som møtested til Årsmøte 2004. Styret besluttet senere at møtet skulle avholdes på Rica Nidelven Hotell fra 4.- 6. november og at temaet for møtet skulle være "Human påvirkning på marint miljø".

Innvalg av nye medlemmer:

I henhold til vedtektsendringer under Årsmøtet 2001 har søknader om medlemskap blitt behandlet fortløpende gjennom hele året. Følgende 10 nye medlemmer ble tatt opp i 2004:

Kari Helene Bachke Andresen
Trine Falck Galloway
Kaspar Hancke
Åse Husebø
Vivian Husa
Martin Isæus
Jofrid Skarðhamar
Henning Steen Havforskningsinstituttet
Tobias Tamelander

Anders Thorsen

Forberedelser til Årsmøtet 2003:

Praktisk tilrettelegging av Årsmøtet i 2004 ble ivaretatt i første rekke av styrets lokale styremedlem Dag Slagstad.

Årsmøtet

Innledning:

Årsmøtet ble holdt på Rica Nidelven Hotel i Trondheim 4.-6. november. I alt deltok 70 personer på møtet. Program, deltakerlister, sammendrag av vitenskapelige bidrag og orienteringer er lagt ut på nettstedet (<http://www.havforsk.no>).

Årsmøtebidrag

Temaet for møtet var ”Human påvirkning på marint miljø”. Temaet var inndelt i flg. fire undertemaer: 1) Biogeokjemi – pelagialt; 2) Betydning av sediment i marine økosystemer; 3) Marin forurensning; 4) Effekt av klima og miljøvariable på atferd hos fisk. Forskningsbidragene ble presentert i form av 2 hovedforedrag (30 minutter) holdt av inviterte foredragsholdere, samt innleverte bidrag i form av 15 minutters muntlige bidrag og 5 minutters posterpresentasjoner.

Hans Tore Rapp mottok prisen for beste poster for arbeidet: “Revision of Norwegian calcareous sponges of the genera Clathrina, Guancha and Asclatis (Porifera, Calcinea)”. Komiteen fremholdt at posteren hadde et godt budskap samt at god og fornuftig overskriftbruk gjorde den lett å lese til tross for at den inneholdt mye informasjon.

Jens Skei mottok prisen for beste muntlige innlegg pga av gode forklaringer og en fin rød tråd. Passe mengde stoff på hvert lysark som gjorde at det var lett å følge med på foredraget. Det var også avsatt passe mengde tid til kommentarer og spørsmål.

Prisvinnerne mottok boka: Skjoldal & al. (2004). *The Norwegian Sea Ecosystem*. Tapir Academic Press.

Foreningssaker

Foreningssaker

Ordstyrer: Anne Gro Veia Salvanes

Minnestund for Svein Arne Gjerp, minneord ved Tom McClimans

- Orientering om styrets arbeid
  - Hovedaktivitet: Planlegging av årsmøtet
  - Det har vært avholdt fire telefonstyremøter
- Gjennomgang av sakslista for årsmøtet
- Rapport fra EFMS (v/Stig Skreslet)
  - Oppgavene til EFMS
  - Presentasjon av styre og råd

- Skreslett har foreslått norske medlemmer i EFMS sine arbeidsgrupper (History of Oceanography: Egil Sakshaug, Per Solemdal, CEMSE: Aud Larsen, Biodiversity: Jan Rueness, Brage Rygg). Disse har ikke blitt formeldt spurt og det er mulig at noen av dem er ikke interessert i å være med.
- Rapport fra SABIMA (v/Jon Arne Sneli)
  - Utgangspunkt i rapporten fra Brage Rygg om hva SABIMA har vært delaktig i.
  - Dårlige rutiner for utsendelse av høring. Tidsfristene har vært for korte.
- Vedtektssaker:
  1. Godkjenning av sakslista. Godkjent.
  2. Godkjenning av årsmøtekomiteer
    - Valgkomité: Bente Edvardsen, Trond Størseth, Jørgen Berge. Godkjent
    - Komité for premiering av beste poster (Jon Arne Sneli, Cecilie H. von Quillfeldt, Lars Petter Myhre). Godkjent.
  3. Godkjenning av årsmelding 2003. Godkjent. Kommentar om at Bengt Christensen ble 79 år - ikke 77 som det står. Dette vil bli rettet opp!
  4. Regnskap 2003 (leder orienterer på vegne av kasserer). Godkjent. Se Vedlegg 1.
  5. Budsjettforslag 2004 (leder presenterte på vegne av kasserer da verken kassere eller kassererens vararepresentant kunne møte). Kommentarer:
    - Vi må bruke opp mer av overskuddet og da spesielt til tiltak som gjør at flere (spesielt unge) kommer til møtene, for eksempel større bruk av reisestipend. Det ble stilt spørsmål om studentstipend bare gjelder for masterstudenter eller også doktorgradsstudenter? Tradisjonelt har disse stipendene vært delt ut kun til masterstudenter. Stemningen i årsmøtet var at dersom det er vanskelig for stipendiater, og evt. også medlemmer i andre typer stillinger hvor det er lite midler til denne typen reiseaktivitet, så bør det vurderes om disse også kan støttes med reisestipend. Styret ser nærmere på mulighet for dette.
    - Regnskapsfirmaet virker for noen å være dyrt, men styret er fornøyd med firma og tilrår at vi beholder det.
  6. Valg av revisor: Benkeforslag: Svein Sundby. Valgt ved akklamasjon. I forbindelse med revisorvalget ble det stilt spørsmål med om nødvendigheten av revisor når man benytter seg av et profesjonelt regnskapsfirma slik som NHF gjør. Vedtektene sier at vi skal ha revisor og det konkluderes derfor med at dette ikke kan endres nå.
  7. Valg av ny leder og sekretær (forslag fra valgkomiteen). Leder: Gunilla Rosenquist- valgt ved akklamasjon. Sekretær: Trine Galloway- valgt ved akklamasjon.
  8. Valg av nytt styremedlem m/vara Styremedlem: Fredrika Norrbin - Valgt ved akklamasjon. Forslag vara: Lars Petter Myhre - Valgt ved akklamasjon.
  9. Kan havforskerforeningen bli mer synlig ved for eksempel oppretting av en redaksjonskomité som får i oppgave å utvikle et populærvitenskapelig tidsskrift der medlemmene kan formidle viktige forskingsbidrag til ikke-eksperter? Årsmøtet uttrykte en viss skepsis til dette da det kan bli for dyrt og for mye arbeid, og mente at forbedring av hjemmesidene er en bedre løsning. Medlemmene oppfordres også til å bidra i "Forskning.no", og styret til å formidle kontakt med tidsskrift som Illustrert vitenskap etc. Rob Barret,

redaktør i Ottar, vil gå i dialog med styret om et evt. spesialnummer om havforskning.

10. Tid og sted for neste møte. Innkomne forslag: Stavanger (ny universitetsby). Forslaget godkjent ved akklamasjon. Tid: Slutten oktober, begynnelsen av november (torsdag til lørdag) Vedtak: 27-29. oktober. I forbindelse med valg av sted for Havforskermøte kom det spørsmål fra salen om det noen gang kunne være mulighet for å ha møter sammen med svenskene. Nyvalgt leder sier hun vil jobbe med felles nordiske møter.

11. Eventuelt.

Utlegging av presentasjon på hjemmesiden. Forslag om å legge ut Årsmøte-presentasjonene på hjemmesidene (pdf. filer av power point). Under forutsetning av at man ikke bryter copyright regler (et eventuelt brudd kan bli bøtelagt og foreningen må betale) var det stemning for dette.

Annonseringer

Yngve Olsen: NOSAM

Tore Høisæter: Sarsia's endelikt, og fødselen av det nye tidsskriftet, Marine Biology Research (= Sammenslåing av Sarsia og Ophelia). Kommer ut med første nummer i februar 2005.

Roald Sætre: Norskehavsboka

Stig Skreslet: Etablering av forskningsstasjon på Jan Mayen

Håkon Hop: Nytt arktisk marint laboratorium i Ny Ålesund, Svalbard

Vedlegg 1: Regnskap

BALANSE PR. 31-03-04

SUM BANKINNSKUDD 78 473,45

RESULTATREGNSKAP 2003

	2003
Driftsinntekter	
Medlemskontingent	97 500,00
Støtte til seminar	
Sum driftsinntekter	97 500,00
Driftskostnader	
Internettjenester	1 495,00
Regnskapshonorar	16 065,44
Reise og opphold årsmøte	135 950,50
Diverse reiser	2 634,00
Kontingenter	3 138,00
Gebyrer bank	518,00
Andre kostnader	1 558,00
Sum driftskostnader	161 358,94
Renteinntekter bank	1 134,22
Sum finansinntekter	1 134,22
DRIFTSRESULTAT	-62 724,72

OVERSIKT OVER FORENINGENS BANKINNSKUDD 2002-2003

	2002	2003
SUM BANKINNSKUDD	141 198,17	78 473,45

Kommentarer til regnskapet:

Inntekter:

*Lavere kontingent inntekter i 2003 sammenlignet med 2002, dette skyldes at en del medlemmer ikke betaler.

*Støtte til seminar fremgår ikke på regnskapet for 2003, men UNIS og flere sponset møtet.

Kostnader:

*Betydelig økte kostnader for reise og opphold årsmøte, dette skyldes jo at møtet ble arrangert i Longyearbyen. I 2002 var disse utgiftene på 43 162,66. Men de lave utgiftene 2002 skyldes at Havforskningsinstituttet betalte reise og opphold for inviterte.

*Ny post i 2003 er kontingenter, går ut fra at dette er medlemskap i en forening eller tilsvarende.

Balanse:

*Den oppgitte balansen inkluderer dette alle utgifter/inntekter fra 2003. Datoen er 31/03 pga forsinket medlemsbetaling. Kjetil har jo lenge ønsket at egenkapitalen skulle reduseres, dette klarte han før han gikk av som kasserer. Nå er den under 100 000 og dette var vel som han ønsket.

Vedlegg 2: Begrunnelse for oppnevning av professor emeritus Jens Balchen, NTNU æresmedlem i NHF.

Havforsker Balchen

Ved NHFs 50-års jubileum ble det vedtatt å innføre en tittel som æresmedlem for personer som har gjort en innsats av stor betydning for norsk havforskning. Et arbeidsutvalg ble oppnevnt og vedtektene til en slik heder ble godkjent ved årsmøtet i 2004. Medlemmer av Norske Havforskernes forening sender forslag til styret og kandidater blir bedømt av en komité av tre personer som dekker et bredest mulig fagområde.

Vår første kandidat, Jens Glad Balchen, oppfyller kravet til æresmedlem med god margin. De fleste havforskere assosierer Balchen med studier om fiskeadferd og styring. Men han har behandlet og løst problemer innen mange områder, deriblant mye som gjelder infrastruktur for havforskning, fiskerier og havbruk. Et eksempel på infrastruktur er skipsnavigeringssystemet ALBATROSS.

Boka "Institutt for teknisk kybernetikk femti år" gir en oversikt over Balchens virksomhet gjennom hans aktive yrkeskarriere. Listen over 132 doktorgrader inkluderer Dag Slagstads "Modelling and simulation of physiology and population dynamics of copopods, effect of physical and biological parameters" og Odd Arild Olsens "Structured modeling of fish physiology" fra 1980-tallet. Disse hørte til et stort prosjekt "Havbiomodeller" som hadde vel så mange fysiske deler som biologiske.

"Havbiomodeller" begynte midt på '70-tallet og var en direkte etterfølger av NTNFs forskningsprogram "Styring av fisk". Det var et visjonært prosjekt i mange nye retninger for havforskning og skapte mye diskusjon og motstand. Modellen av Barentshavet var en av bærebjelkene og hadde mange hydrodynamiske utfordringer. Prosjektet ga også et godt grunnlag for Pro Mare som kanskje er Norges mest vellykkede tverrfaglige havundersøkelsesprosjekt. Feltnålingene av strøm og hydrografi, for eksempel, ga baseline data for mange nyere undersøkelser i området. Den aller siste arven etter Havbiomodeller er AMOEBE (A Modell based and data driven Operational Biomass Estimator) som ble lansert for et par år siden av Einar Svendsen på Havforskningsinstituttet. AMOEBE er et gjennomarbeidet forslag til en stortilt samarbeidsdugnad omkring et forsknings- og utviklingsprosjekt for å forbedre forståelsen av dynamikken i våre nordlige marine økosystemer. Dette skulle også bli et verktøy for å tilfredstille fremtidens økende krav til en økologisk tilnærming til marin forvaltning etter føre-var prinsipper. Balchen er den grå eminensen bak dette programforslaget.

Balchen har mange publikasjoner i tidsskrifter med referee-ordning. De mest sentrale er ført opp i Bind 21, nr.1 av Modelling, Identification and Control, et tidsskrift som han stiftet i 1980.

Balchens drivkraft og visjon er nesten legendarisk. Mange nye konsepter ble foreslått og noen av dem ble testet, både i laboratoriet på instituttet og i havet. Begrepet "optimal komfort" for å sette dynamikken i system er typisk "Balchensk". Det ville ta

altfor lang tid å beskrive alle idéene, deres betydning og hvilke rolle de har hatt i ettertiden. En kort liste av titler fra diplomoppgaver fra hans institutt gir noe for enhver smak:

Automatisk styring av snurper i fangstfasen.
Matematisk modell for bevegelse av en stakebøye i bølger.
System for beregning av fiskemengde i bunntål.
Sanntids analyse av sjøbølger med mikroprosessor.
Regulering av sløyemaskin for fisk.
Modellering av torsks mengde, vekt, fordeling og vandring.
Optimal regulering av DUPP for utvinning av energi fra havbølger.
Fysisk oseanografisk modell av Barentshavet.
Vurdering omkring et system for bølgedrift av båt.
Operatørkommunikasjon og datasikkerhet ved oppdrettsanlegg for hummer.
Instrumentering og modellering av økosystem.
Fysiologi og populasjonsmodell for krill i Barentshavet.
Simulering av vannutskifting mellom en fjord og kyststrømmen.
Modellering og simulering av vertikal karbonfluks i havet.
Biologisk selvreising i marine system.
Lysadaptering hos alger.
Datastyrt sortering og utplassering av førstestadium hummerlarver.
Modellbasert styring av kokeprosess i fiskemelproduksjon.
Målesystem for overvåking av gyterytmene til stamkveite.

Det er bare noen få eksempler som viser hvor mye av vår forskning og de som vi betjener i samfunnet har hatt nytte av Jens Glad Balchens bidrag. Det er ingen tvil om at han fortjener å være NHFs aller første æresmedlem.